

Jumalateenistus Nõos P, 02.05.21 kell 11.00, *Cantate*

Lektsioonid: Js 4:2–6; 1Jh 3:18–24

Pihikõne: Ps 104:30

Jutlus: Jh 15:10–17

Laulud: 288 (1–3); 314 (1–4, 5); 115 (1–2); 384 (1–4)

Kui teie peate minu käske, siis te jääte minu armastusse, nõnda nagu mina olen pidanud oma Isa käske ja jään tema armastusse. Seda ma olen teile rääkinud, et minu rõõm oleks teie ja teie rõõm saaks täielikuks. Minu käsk on see: armastage üksteist, nagu mina olen armastanud teid! Ei ole olemas suuremat armastust kui see, et keegi annab elu oma sõprade eest. Teie olete mu sõbrad, kui te teete, mida ma teid käsin. Ma ei nimeta teid enam orjadeks, sest ori ei tea, mida ta isand teeb. Teid olen ma nimetanud sõpradeks, sest teile olen ma andnud teada kõik, mida ma olen kuulnud oma Isalt. Teie ei ole valinud mind, vaid mina olen valinud teid ja olen seadnud teid, et te lähete ja kannaksite vilja ja et teie vili jääks. Mida te iganes Isalt palute, seda ta annab teile minu nimel. Selle käsu annan ma teile: armastage üksteist!

Tänases kirjakohas on peidus kaks teemat: elu Jeesuses ja elu jüngrite keskel.

Esimene neist, elu Jeesuses algab Jh 15. peatükis juba varem, sealt on nt pärit armulaua tihti kasutatav salm Jh 15:5: „Mina olen viinapuu, teie olete oksad. Kes jääb minusse ja mina temasse, see kannab palju vilja, sest minust lahus ei suuda te midagi teha.“

Tänase kirjakoha algul saame aga teada, mida teha, et Jeesusesse jääda: nimelt pidada Jeesuse käske. Seega tuleb Jeesusesse jäämiseks siiski midagi teha, mitte niisama lihtsalt olla.

Kuidas on see mõte aga vastavuses apostel Pauluse mõttega õigeismõistust üksnes usu läbi (Rm 3:28), mis on väga tähtis ka luterlikus teoloogias?

Vastakem sellele Pauluse enda sõnadega Rm 13:8–10: „Ärgu olgu teil ühtki muud võlga kellegi vastu kui ainult võlg üksteist armastada; sest kes armastab teist, on Seaduse täitnud. Sest käsk: „Sa ei tohi rikkuda abielu, sa ei tohi tappa, sa ei tohi varastada, sa ei tohi himustada“, ja mis tahes muu käsk on kokku võetud selles sõnas: „Armasta oma ligimest nagu iseennast!“ Armastus ei tee ligimesele kurja. Nii on armastus Seaduse täitmine.“

Seega saab Jeesuse käske täita armastades, sest armastuses on igasuguse seaduse või käsu täitmine.

„Jälle see armastus!“ mõtleb võib-olla mõni. Nii kerge on armastusest rääkida, kuid nii raske on armastust välja näidata!

Armastusega võib sassi minna sallivus. Ka see sõna on UT-s olemas: ἡ ἀνοχή 'viivitamine, kannatlikkus'. Kasutatakse seda nt Rm 2:4: „Või suhtud sa üleolevalt tema [Jumala] helduse ja sallivuse ja pika meele rohkusesse ega saa aru, et Jumala heldus tahab sind juhtida meelt parandama?“ Ja Rm 3:26: „Või suhtud sa üleolevalt tema [Jumala] helduse ja sallivuse ja pika meele rohkusesse ega saa aru, et Jumala heldus tahab sind juhtida meelt parandama?“

Neist näidetest mõistame, et sallivus on pigem pikk meel, mittenõustumine kellegi tegudega või mõtetega, kuid samas oma mittenõustumise varjamine või tegudeks vormistamata jätmine. Kuid sallivus on ajutine, ükskõik mis põhjus siis selleks ka pole: kas on selleks soov konflikte vältida või kedagi säästa – igal juhul võib kannatuste karikas lõpuks täis saada ja järgneda võivad teod.

Toon sallivusest kaks näidet. Esimene on sellelt samalt apostel Pauluselt tema 2. kirjast Korintlastele, kus ta kõneleb sellest, kuidas ta vastandus Jeruusalemma kogudusele ja Jeesuse tähtsaimale jüngrile Peetrusele. Gl 2. peatükis kõneleb Paulus nimelt Keefase ehk Peetruse silmakirjalikkusest: Peetrus olevat algul söönud koos paganatega, ent kui tulid ümber lõigatud juudikristlased, siis Peetrus ei tahtnud nende juuresolekul enam paganatega koos süüa, kuna kartis Pauluse sõnul juudikristlaste halvaks panu.

Siin käitus Peetrus sallivalt: oma südames ta tõenäoliselt teadis, et toimib valesti, kuid selleks, et oma juudikristlastest koguduseliikmetega mitte konflikti sattuda, valis poole ja hoidis oma rahva kristluse-eelsete kommete poole.

Paulus aga oli käitunud sallivalt varem, kuni ta enam sellist silmakirjalikkust Jeesuse jüngrile enda

poolt taluda ei suutnud ja astus avalikult Peetrusele vastu nõudes temalt kõigi kristlaste võrdset kohtlemist.

Teine näide on meie oma kirikust. Teame, et eelmisel teisipäeval-kolmapäeval otsustas EELK Kirikukogu seada õigusliku aluse piiskopkondade loomiseks. Selles protsessis oli palju sallivust. Esiteks sallis umbes kolmandik Kirikukogu liikmeist seda kiriku õigusreformi raames toimuvat piiskopkondade loomise protsessi kannatlikult, ehkki oli põhimõtteliselt ja argumenteeritult selle vastu. 2019. aasta sügisel Kirikukogul aga kannatus katkes: see kolmandik hääletas vastava eelnõu vastu ja eelnõu ei läinud läbi.

Eelmisel teisipäeval oli vastav eelnõu jälle otsustamisel ja ka nüüd hääletas u kolmandik selle vastu, kuid napilt, nagu see esimesel korral läbi ei läinud, läks see nüüd siiski läbi. Mida teevad nüüd need, kes on piiskopkondade vastu? Nad sallivad jälle tekkinud olukorda, ehkki on selle vastu. Kuid ükskord tuleb aeg, mil see sallivus otsa saab ja tekib järgmine vastasseis.

Samas näitas peapiiskop kui piiskopkondade loomisega seonduva eelnõu algataja üles sallivust teisitimõtlejate suhtes: ta ei kutsunud neid korrale, vaid kasutas oma positsiooni ja veenmisoskust oma eesmärgi läbiviimiseks. Ent ükskord saab võib-olla otsa ka tema sallivus teisitimõtlejate vastu. Tahan öelda seda, et sallivus on väga vajalik inimestevahelises suhtlemises ja konfliktide ärahoidmisel. Kuid sallivus pole viimselt lahendus. Tsiteerides eesti kultusfilmi „Viimne reliikvia“ tuntud laulu tekstiautori Paul-Erik Rummo sõnu: „Ükskord prahvatab vimm, mis kogunend salaja.“ Armastus on aga lahendus. Kahjuks pole inimesed ise armastuseks võimelised. Just seetõttu ajavad nad tihti armastuse sassi sallivusega. Nimelt on armastus võimalik ainult Jeesuse läbi. Usaldades Teda, kasutades Tema võimalikuks tehtud armuvahendeid, Jumala sõna ja sakramente, on inimesel võimalik selles elus armastada. Ja maailm püsibki Jumala armastuse najal, mitte inimliku sallivuse najal.

Teine teema meie tänases kirjakohas, millest jutluse algul kõnelesin, on elu jüngrite keskel. Laiemalt tähendab see elu Kristuse koguduses, kristlaste elu üksteise kõrval.

Kristuse koguduse moodustavad ju samasugused patused inimesed nagu on väljaspool Kristuse kogudust. Eelkirjeldatud elu Jeesuses, Kristuse armastuse järele küsimine läbi Jumala sõna ja sakramentide hoolsa tarvitamise avab nende jaoks aga võimaluse Jumala armastusest osa saada.

Ja sellest eeldusest lähtudes pöördub Jeesus nüüd meie kirjakohas jüngrite poole ning käsib neid: „...armastage üksteist, nagu mina olen armastanud teid!“ Näeme, et siin on erinevus eelkirjeldatuga, eluga Jeesuses. Nimelt argumenteerib Jeesus oma käsku jüngritele üksteist armastada iseene eeskujuga: Jeesus on valmis andma oma elu sõprade ja (nagu hiljem Paulus Rm 5:8 selgitab) mitte ainult sõprade, vaid ka vaenlaste eest. Ja see tähendab aktiivsust.

Meie kirjakoha salmis Jh 15:16 ütleb Jeesus: „Teie ei ole valinud mind, vaid mina olen valinud teid ja olen seadnud teid, et te läheksite ja kannaksite vilja ja et teie vili jääks.“ Piiblikommentaaridest jääb mulje, et siin ei mõelda mitte niivõrd misjonitööd, evangeeliumi kuulutamist neile, kes seda varem kuulnud pole, vaid kristlaste omavahelise hea läbisaamise õhutamist. Võib-olla peaks selle koha peal meele mõlkuma ka tuntud kirjakoht Gl 5:22j Püha Vaimu viljadest: armastusest, rõõmust, rahust, pikast meelest, lahkusest, headusest, ustavusest, tasadusest ja enesevalitsusest?

Kuidas siis neid Püha Vaimu vilju saada? Püha Vaim „puhub ju kuhu Ta tahab“ (Jh 3:8). Teda kinni püüda pole võimalik.

Ent Jeesus lisab eeltoodud 16. salmile veel ühe lause: „Mida te iganes Isalt palute, seda ta annab teile minu nimel.“ Selle all mõtleb Jeesus justnimelt Püha Vaimu palumist, Püha Vaimu viljade palumist. Kui tunneme, et meie sallivus kaaskristlase vastu hakkab tasapisi kaduma, siis palugem Jumalalt Tema Püha Vaimu: küllap saame siis ka paraja annuse armastust, mis aitab meil oma sallivusest kõrgemale tõusta ja kanda igavest vilja.

Niisiis kirjeldab Jeesus tänases kirjakohas kristlase elu Temas ja kristlase elu koos jüngritega. Mõnes mõttes võib aga neid kahte teemat ka ühtsena näha: see on ühtaegu elu Ülestõusnud Kristuses ja koos jüngritega, kes on Kristuse asemikud.

Miks ma niimoodi räägin? Selgitab 1Jh 4:12: „Jumalat ei ole keegi iial näinud. Kui me üksteist armastame, siis püsib Jumal meis ja tema armastus on saanud meis täiuslikuks.“ Sellest apostli mõttest võib aru saada nii, et meie kaaskristlane on saanud meie kõrval Jeesusega võrreldavaks

vennaks või õeks. Kui suudame Jeesuses elades näha oma kaaskristlases Kristust ennast, siis oleme õigel teel. Ja kui mõtleme, et ei suuda, siis seda suutlikkust tasub igal juhul taotleda!
Aamen.